

Møte om ny stortingsmelding om villrein den 10.1.2023 – Innspill fra Mattilsynet

Mattilsynet har ansvaret for dyrehelse og dyrevelferd for tamme og ville dyr.

UTFORDRINGSBILDE:

1. En forutsetning/et premiss for en god forvaltning av ville dyr, er at dyrene er friske - og har god dyrevelferd

Så ser vi av Kvalitetsnormen at i mange av villreinstammene i Norge så er det ikke bra nok.

Jeg ønsker å peke på to av målparametrene i delnorm 1 – Bestandsforhold;

1. Slaktevekt for kalv, som gir et godt mål på beitenes kvalitet og bestandenes tilstand.
2. Helsestatus; Nærvær av en alvorlig meldepliktig sykdom kan ha store konsekvenser for selve arten, eller gi alvorlig sykdom hos andre arter eller menneske.

En viktig forutsetning for delnorm 1 er helt klart delnorm 2 beiteforhold og delnorm 3 leveområde og menneskelig påvirkning. Dyr som ikke får nok mat og ro, blir tynne og lettere sjuke.

Når det er snakk om sykdom hos ville dyr, må Mattilsynet involveres for å bestemme om en sykdomssituasjon er alvorlig eller ikke (f.eks. fotråte) og hvordan situasjonen skal håndteres.

Aktuelle sykdommer hos rein (ref. sykdomsoversikt, [Helseovervåkingsprogrammet for vilt \(vetinst.no\)](#)):

1. Skrantesjuka
2. Fotråte

Vetinst
HOP-rapport 2021.p

Om fotråte ([hjordtevl.no](#) og [vetinst.no](#)) (gul=nord for Nordfjella):

Fotråte er påvist i flere villreinstammer i Norge siden første registrerte forekomst i Rondane i 2007. Utbredelsen synes å øke, og Veterinærinstituttet har derfor økt fokuset på denne sykdommen. Per juli 2020 har vi registrert tilfeller i **Rondane**, Nordfjella, **Forollhogna**, **Snøhetta**, **Knutshø**, Hardangervidda, Setesdal-Ryfylke og **Reinheimen-Breheimen**. Den alvorlige sykdommen er dermed påvist i 8 av de 23 villreinområdene i Norge. I tillegg har Veterinærinstituttet påvist fotråte i den viltlevende reinstammen i Rendalen.

3. **Parasitter** Høy parasittbelastning kan medføre avmagring hos villreinkalver. Reinens svelgbrem og hudbrem og reinens hjernemark er viktige parasitter hos villrein.

Klima og parasitter; En studie fra 2014 og 2015 indikerer at en varm sommer kan gi høye belastninger med brems og hjernemark, og at dette kan forårsake avmagring og potensielt dødsfall blant villreinkalver.

- 4 evt. «nye» sykdommer/andre meldepliktige sykdommer.

2. Når sykdommen er alvorlig, må den håndteres – organisering av forvaltning

I saker hvor det er snakk om en alvorlig, smittsom sykdom med nasjonale og internasjonale ringvirkninger, er det viktig med lokal involvering og dialog, men myndigheten/forvaltningen må løftes fra det lokale nivået og til nasjonal sykdomshåndtering.

Alvorlige sykdommer kan være Liste 1 og Liste 2-sykdommer, f.eks. skrantesjuka.

Skrantesjuka er en svært alvorlig, smittsom sykdom hos rein i Norge som ut fra foreliggende kunnskap også kan smitte andre arter av hjortedyr. Det er et nasjonalt mål å begrense og om mulig utrydde skrantesjukessmitte her i landet.

Andre alvorlige sykdommer som kan ramme villrein er munn- og klauvsjuka, miltbrann, rabies, brucellose og blue tongue – ikke så aktuelt kanskje, men hvordan skulle vi angripe det? Klimaendringer kan påvirke sykdomsforekomst i Norge.

ENDRINGSBEHOV:

Mindre alvorlige sykdommer: Er det mulig å få bedre oversikt over forekomst av sykdom og parasitter hos villrein og kan forebyggende tiltak vurderes? Eks. stenga av samlingsplasser i områder med mye fotråte (?)

Kunnskapsbaserte tiltak for kartlegging og bekjempelse av alvorlig smittsom dyresykdom generelt, og skrantesjuka spesielt, må fortsatt være en viktig og helt nødvendig del av forvaltningen av norske villreinbestander.

“Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom” er tatt inn som en parameter i forskriften Kvalitetsnorm for villrein. Det er likevel behov for å styrke dette hensynet ved å legge føringer i regelverket for hvordan lokal villreinforvaltning skal forholde seg til fagmyndighetene som forvalter alvorlig smittsom sykdom (Mattilsynet).

Vårt forslag er at dette tas inn i “Forskrift om forvaltning av hjortevilt” for å unngå enhver tvil om at tiltak mot alvorlig smittsom sykdom er et av flere viktige hensyn som skal ivaretas. Slike tiltak må være premisser for arbeidet til lokal villreinforvaltning i en sykdomssituasjon.